

Samen in actie voor **MENSELIJKHEID**

lessenreeks voor het lager onderwijs

Inleiding

Tijd voor menselijkheid

Deze lessenreeks kadert in de 11.11.11-campagne van 2025 'Tijd voor menselijkheid'. In deze campagne roept 11.11.11 om te blijven opkomen voor mensenrechten voor iedereen. Want onmenselijkheid is overal.

Daarbij komt het des te meer binnen bij kinderen en jongeren via sociale media waarop expliciete beelden van onmenselijke situaties blijvend circuleren. Met deze campagne wakkert 11.11.11 het groepsgevoel aan. Samen kunnen we gaan van "ik kan niets doen" naar "ik kan iets doen".

Samen kunnen we opkomen voor menselijkheid. Want elke actie maakt het verschil.

Ontdek alles over de 11-campagne op www.11.be/campagne-2025-tijd-voor-menselijkheid

In deze lessenreeks

In deze lessenreeks ga je met leerlingen van het lager onderwijs (tweede of derde graad) aan de slag met de projectontwerper. In vijf stappen werken leerlingen rond het thema menselijkheid. Eerst verkennen ze wat anderen doen om op te komen voor menselijkheid. Nadien denken ze na over hun eigen rol en hoe ze zelf kunnen bijdragen door het opzetten van een actie.

Lesdoelen

- De leerlingen onderzoeken wat menselijkheid betekent en wat het betekent om actie te ondernemen.
- De leerlingen voelen zich betrokken bij het thema menselijkheid en denken na over hun eigen rol.
- De leerlingen onderzoeken de voorbeeldacties en toetsen ze af aan zelfbedachte criteria.
- De leerlingen reflecteren over het proces en de actie.

Vaardigheden

- Actiegericht denken
- Creatief denken
- Reflecteren
- Systeemdenken

Thema's

- Burgerschap
- Vrede & conflict
- Participatie

Eindtermen

of nieuwe minimumdoelen

Mens en maatschappij

- 1.1.° De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 2.15. De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen.
- 3.3. De leerlingen kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken.

Nederlands

- 2.9° De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen: in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen.
- 2.10° De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen: tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen.
- 6.6 De leerlingen kunnen op hun niveau reflecteren op de door hen gebruikte luister-, spreek-, lees- en schrijfstrategieën, en daarbij de attitudes, kennis en vaardigheden van de eindtermen Nederlands inzetten.

Sociale vaardigheden

- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
3. De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

Leren leren

2. De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

Voor je begint

🍊 Verzamel materiaal

- Bijlage 1 [Acties voor menselijkheid](#)
- Bijlage 2 [Werkblad Broedmachine](#)
- Bijlage 3 [Werkblad Emotionele roetsjbaan](#)
- Internationale verhalen van acties van lokale mensen en organisaties zijn terug te vinden op de [website van 11.11.11](#).

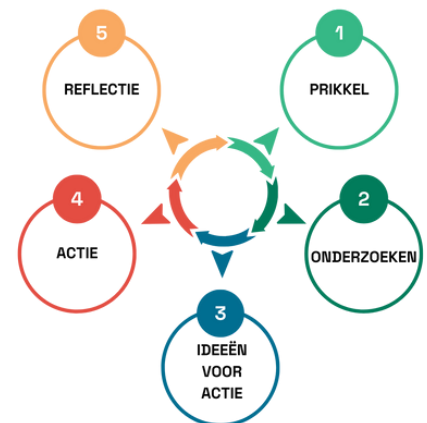
🍊 Sprokkel werkvormen

In dit document ontdek je voor elke stap van de projectontwerper korte info over de stap, enkele nuttige tips en een verwijzing naar relevante werkvormen. In de derde stap 'Ideeën voor actie' vind je een volledig uitgewerkte werkvorm terug. Kies zelf welke werkvormen je wil gebruiken en verzamel het nodige materiaal. Zo ontwerp je samen met je leerlingen een actiegericht project dat in lijn ligt met de campagne van 11.11.11 'Tijd voor menselijkheid'.

Leer meer over de projectontwerper

De projectontwerper van Djapo is een stappenplan voor leerkrachten om actiegerichtte projecten over specifieke duurzaamheidsvraagstukken te ontwerpen. Het is een instrument om je lessen voor te bereiden en de leerlingen stapsgewijs mee te nemen in het aanpakken van een duurzaamheidsvraagstuk.

De projectontwerper omvat vijf stappen:

1. **Prikkel:** De leerlingen voelen zich betrokken bij een duurzaamheidsvraagstuk.
2. **Onderzoeken:** De leerlingen verwerven kennis en inzicht in thema's die in het duurzaamheidsvraagstuk van belang zijn. De leerlingen formuleren een persoonlijke en haalbare duurzaamheidsuitdaging waarbij ze voelen dat ze een verandering kunnen realiseren.
3. **Ideeën voor actie:** De leerlingen bedenken ideeën voor mogelijke acties en kiezen een actie.
4. **Actie:** De leerlingen bereiden de actie voor en voeren de actie uit.
5. **Reflectie:** De leerlingen reflecteren over het leerproces en de actie zelf.

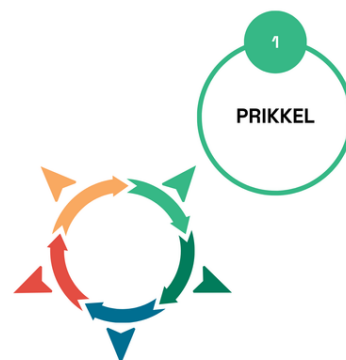
Bovendien biedt de projectontwerper de mogelijkheid om de omschreven stappen in te korten of meer uit te werken. Hebben de leerlingen bijvoorbeeld al veel kennis en inzicht in een bepaald vraagstuk, dan kan je de tweede stap inkorten tot het blootleggen van de aanwezige kennis.

Waarom een actiegericht project ontwerpen met je leerlingen?

Bij grote maatschappelijke uitdagingen kunnen leerlingen zich soms machteloos voelen, omdat ze weinig tot geen invloed hebben op wat er op politiek en maatschappelijk vlak gebeurt. Als leerkracht of school kan je er met een actiegericht project toch voor zorgen dat leerlingen grip krijgen op de (kleine) wereld rondom hen. Je leerlingen ervaren dat ze in staat zijn om bewuste keuzes te maken en kleine en grotere veranderingen in de samenleving te realiseren. Zo bouw je aan hun geloof in de eigen impact.

Let wel: actiegericht werken is dus meer dan het uitvoeren van een actie. De leerlingen krijgen ruimte om vaardigheden te oefenen die ze nodig hebben om hun actiecompetentie te versterken. De keuzevrijheid en het denkproces van de leerling vormen hierbij de uitgangspunten. De actie is dus in eerste instantie een middel en niet zozeer een doel op zich.

Stap 1: Prikkel

◆ Hoe werkt het?

Via de prikkel wek je de interesse van je leerlingen. Je stimuleert je leerlingen om na te denken over menselijkheid en mensenrechten. Zo groeit hun betrokkenheid. Samen formuleer je een duurzaamheidsvraagstuk, bijvoorbeeld:

- Iedereen heeft recht op een menswaardig bestaan.
- Elk kind heeft recht op onderwijs, ook in conflictsituaties.
- Alle kinderen en jongeren kunnen bijdragen aan acties rond menselijkheid.
- Mensen kunnen elkaar helpen, ondanks verschillen in cultuur, afkomst of geloof.

◆ Enkele tips

- Formuleer het vraagstuk **concreet**, actiegericht en positief. Geef niet enkel het thema 'menselijkheid' of 'mensenrechten' mee. Concretiseer het thema en maak het actiegericht. Door het vraagstuk positief te formuleren, leg je de focus op oplossingen in plaats van op het probleem.
- **Houd het kort**. Je prikkel dient om de interesse van je leerlingen te stimuleren en het vraagstuk te introduceren. Houd je prikkel dus beperkt tot één les, zodat de leerlingen nieuwsgierig zijn naar meer.
- Breng **voorbeelden** mee. Door acties te tonen, wek je de goesting van je leerlingen om zelf aan de slag te gaan. Breng dus voorbeelden mee van bestaande acties. Nog beter zijn voorbeelden waar de mensen achter de actie in beeld komen.
- Maak het **visueel**. Beelden, tekeningen, foto's ... trekken de aandacht van de leerlingen. Zo zijn ze vanaf de start betrokken. Beelden van acties tonen werkt beter dan louter een verhaal over een actie.
- Kies het **juiste medium**. Een klas die niet goed kan stilzitten? Ga naar buiten of kies een methodiek die beweging toelaat. Een klas die weinig zegt in groep? Laat hen in duo of kleine groepjes in gesprek gaan. Kortom, een prikkel werkt het best wanneer deze op maat is van jouw klasgroep.

Werkvormen

Op de website van 11.11.11 vind je internationale verhalen van lokale mensen en organisaties die zich inzetten voor menselijkheid. Gebruik deze verhalen en de voorbeelden van acties van 11.11.11 in bijlage ([bijlage 1 Acties voor menselijkheid](#)) om de leerlingen te prikkelen. Bespreek ze klassikaal of laat de leerlingen ze individueel of in groep ontdekken, al dan niet tijdens de volgende werkvormen.

Met de werkvorm **Gevoelensschijf** (@ Djapo) onderzoeken je leerlingen hun eigen gevoelens en die van hun klasgenoten met betrekking tot het thema en/of de voorbeelden van acties. Je leerlingen onderzoeken elkaars standpunten en bijbehorende argumenten met de werkvorm **Argumentenweb** (@ Djapo).

GEVOELENSSCHIJF

De leerlingen verwoorden hun eigen gevoelens en verkennen die van hun klasgenoten. Gebruik hiervoor de voorbeeldacties en pols naar de gevoelens van de leerlingen met betrekking tot de acties. Je kan ook naar hun gevoelens polsen omtrent het zelf ondernemen van een actie.

→ Meer [info](#) over de gevoelsschijf.
Of bekijk de werkvorm [hier](#).

Tip!

De Gevoelensschijf kan je gedurende het gehele project gebruiken als dagboek of temperatuurmeter. In elke stap kan je hier tijd voor maken. Zo reflecteer je niet enkel aan het einde van het project, maar het hele project door. Het zorgt er ook voor dat je kan inspelen op problemen of de gevoelens die leven in de klas.

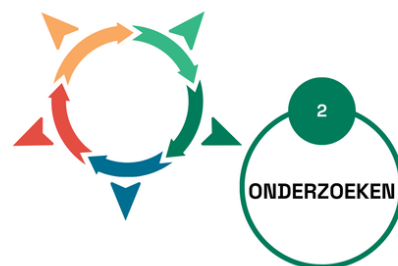
ARGUMENTENWEB

De leerlingen geven argumenten om hun standpunt kracht bij te zetten. Kies tijdens deze werkvorm voor actiegerichte stellingen die een link hebben met je duurzaamheidsvraagstuk, zoals:

- Het is belangrijk dat kinderen en jongeren hun stem laten horen.
- Ik kan bijdragen aan een actie rond menselijkheid.
- Ik wil opkomen voor mensenrechten.
- Ik kan anderen helpen.

→ Bekijk de werkvorm [Argumentenweb](#).

Stap 2: Onderzoeken

◆ Hoe werkt het?

In de stap van het onderzoeken laat je je leerlingen verschillende kanten van het vraagstuk verkennen. Je vraagt de leerlingen om nieuwsgierig te zijn. Zo vergroot je hun blik op het vraagstuk. Tegelijk ga je na wat de leerlingen het meest interesseert en welke uitdaging zij zien en willen vastpakken.

◆ Enkele tips

- **Neem je tijd.** Denk aan de context, de oorzaken en gevolgen, verschillende perspectieven, mogelijke verbanden, maar ook meningen, waarden en emoties, en dergelijke kunnen aan bod komen in deze stap.
- Mix de groepen door elkaar en breng **perspectieven** binnen. In deze stap is het van belang dat de leerlingen niet enkel uitwisselen met vrienden die dezelfde mening hebben. Laat iedereen eens met elkaar samenwerken. Bij een erg homogene groep kan je via artikels of filmpjes andere perspectieven binnenbrengen, of de leerlingen uitdagen door een andere bril te kijken.
- Formuleer **uitdagingen**. Duurzaamheidsuitdagingen hebben betrekking op een deelaspect van een vraagstuk, op datgene dat je persoonlijk of als groep raakt of motiveert. Uitdagingen helpen nadien bij het bedenken en selecteren van ideeën voor acties. Bijvoorbeeld: “Hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat mensenrechten zichtbaar aanwezig zijn in onze school?” of “Hoe kunnen we onze stem laten horen?”.
- Heb aandacht voor de **leefwereld** van de leerlingen. Een duurzaamheidsvraagstuk kan groot en ver-van-je-bed aanvoelen, dat geldt zeker zo voor je leerlingen. Ga op zoek naar hoe het vraagstuk in de leefomgeving van de leerlingen terugkomt en maak het zo concreet.

Werkvormen

In deze stap is het belangrijk je leerlingen te voeden met informatie over menselijkheid, mensenrechten en actie ondernemen. Dat kan door opnieuw de voorbeelden van acties en verhalen van mensen erbij te nemen. Die vul je best aan met nieuwsartikels, filmpjes, krantenkoppen ... Zo krijgen onderstaande werkvormen wat diepgang en kunnen ze kritisch deze informatie onderzoeken.

Met de werkvorm **Ik zit in de tekening** (© Djapo) onderzoeken je leerlingen de context van het vraagstuk. Je leerlingen goede vragen leren stellen, doe je met de werkvorm **Interessantste vraag** (© Djapo). Oorzaken en gevolgen onderzoeken, doen je leerlingen in de werkvorm **Siamese rups** (© Djapo). Om je leerlingen perspectieven te laten onderzoeken, kan je gebruik maken van de werkvorm **Werp een ander licht** (© Djapo).

IK ZIT IN DE TEKENING

In deze werkvorm fantaseren je leerlingen over wat er op een foto niet zichtbaar is. Zo ontdekken de leerlingen dat ze de context van een onderwerp of probleem niet altijd juist inschatten. Kies voor foto's gerelateerd aan menselijkheid of acties voor menselijkheid.

 Bekijk de werkvorm [Ik zit in de tekening](#)

INTERESSANTSTE VRAAG

Met deze werkvorm leren je leerlingen vragen te stellen bij een vraagstuk of probleem. Door het stellen van zinvolle vragen verruimen je leerlingen hun blik op het vraagstuk.

 Bekijk de werkvorm [Interessantste vraag](#)

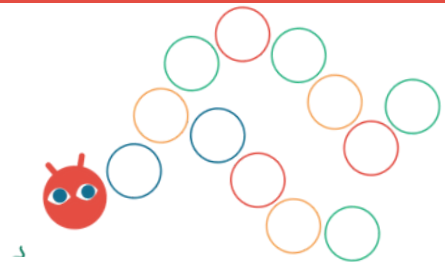
SIAMESE RUPS

De leerlingen verkennen de gevolgen van het vraagstuk. Ze krijgen inzicht in de oorzaak-gevolg-kettingen en ontdekken dat die niet rechtlijnig zijn.

Mogelijke voorbeelden om je Siamese rups te starten, zijn:

- Als we acties voor menselijkheid ondernemen, dan ...
- Als kinderen en jongeren hun stem laten horen, dan ...
- Als mensenrechten geschonden worden, dan ...

→ Bekijk de werkvorm Siamese Rups.

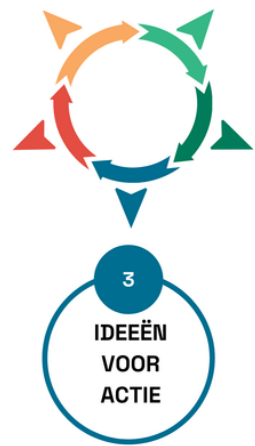
WERP EEN ANDER LICHT

Je leerlingen onderzoeken de gevoelens van anderen door in hun huid te kruipen. Kies bijvoorbeeld voor personages gelinkt aan de voorbeelden van acties. Laat hen vanuit die personages nadenken over een stelling.

→ Bekijk de werkvorm Werp een ander licht.

Stap 3: Ideeën voor actie

🌀 Hoe werkt het?

In de derde stap van de projectontwerper moedig je je leerlingen aan hun creatieve geest aan te wakkeren. Aan de hand van brainstormtechnieken bedenken ze ideeën voor acties om de uitdaging aan te pakken. Beslis samen welk idee jullie zullen uitwerken en uitvoeren.

🌀 Enkele tips

- Kies voor **véél ideeën**. Hoe meer ideeën de leerlingen bedenken, hoe meer interessante elementen ze kunnen samenvoegen. Dit komt de kwaliteit uiteindelijk ten goede.
- Formuleer **criteria**. Door je ideeën af te toetsen aan criteria worden de leerlingen zich beter bewust van wat zij zelf belangrijk vinden in een actie. De actie zal dan effectiever zijn en de leerlingen meer motiveren.
- Ook **geen actie** ondernemen is een optie. Wanneer er geen actie te vinden is die aan de criteria voldoet of er is geen consensus, dan kunnen de leerlingen besluiten om (nog) geen actie te ondernemen. Misschien is er dan een nieuwe brainstorm nodig of is er nog niet genoeg onderzocht. Ook deze keuze is waardevol.

In dit deel helpen we je stap voor stap op weg. Belangrijk is dat we ervoor kiezen te vertrekken vanuit de bestaande acties van 11.11.11. Die acties kunnen de leerlingen inspireren en verder op weg helpen. Neem bijlage 1 Acties voor menselijkheid er dus zeker opnieuw bij! Ga aan de slag met de werkvorm **Broedmachine** (© Djapo) om ideeën voor actie te bedenken.

BROEDMACHINE

Met deze werkvorm laat je de leerlingen broeden op ideeën voor actie. Ze benoemen ook eigenschappen waaraan een goed idee voldoet. Nadien bedenken de leerlingen acties die voldoen aan die eigenschappen.

1. De broedmachine opstarten

Teken of projecteer in het groot de broedmachine (bijlage 2 Werkblad Broedmachine). Formuleer de uitdaging waarvoor jullie ideeën gaan bedenken. In principe hebben jullie die uitdaging tijdens de stap van het onderzoeken al benoemd, bijvoorbeeld:

- Hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat mensenrechten zichtbaar aanwezig zijn in onze school?
- Hoe kunnen we onze stem laten horen rond menselijkheid?

Noteer de uitdaging in het ei. Hang de voorbeeldacties van 11.11.11 en de internationale verhalen rond het ei.

“We zitten met een ei, namelijk deze uitdaging, en we gaan erop broeden. We zijn echter niet de eerste die broeden. In en buiten België zetten mensen zich in voor mensenrechten en menselijkheid.”

Laat de leerlingen de voorbeelden bekijken.

2. Ideeën bedenken

Geef de leerlingen enkele minuten om te broeden rond de uitdaging.

- Hoe kan je deze bestaande voorbeelden verbeteren?
- Hoe kan je ze aanpassen zodat jij de actie zou willen uitvoeren?
- Welke ideeën komen er bij je op wanneer je de voorbeelden leest?

Noteer alle antwoorden rond het ei.

Kies klassikaal de drie beste ideeën door te turven. Zet de drie ideeën visueel in de verf door ze te omcirkelen of markeren.

3. Eigenschappen benoemen

Bespreek de gekozen ideeën. Vraag door tot je de specifieke eigenschappen per idee hebt benoemd.

- Wat maakt dit een goed idee?
- Is dit idee leuk? Wat maakt het leuk?
- Is dit idee praktisch? Wat maakt het praktisch?
- Is dit idee geschikt voor onze uitdaging? Waarom is het daarvoor geschikt?
- Is dit idee zichtbaar, gemakkelijk, veilig ...?
- Doet dit idee mensen samenwerken, nadenken ...? Waarom?

Besluit dat je de eigenschappen van een idee hebt onderzocht.

Kies of stem voor de drie belangrijkste eigenschappen en noteer deze aan het bord.

4. Nog een ronde ideeën bedenken

Verdeel de klas in groepjes en geef elke groep een werkblad Broedmachine. Overloop nog eens de drie eigenschappen.

Elke groep bedenkt een nieuw idee dat de drie vermelde eigenschappen heeft. Het idee hoeft niet helemaal nieuw te zijn. Het mag lijken op of een combinatie zijn van de voorgaande ideeën.

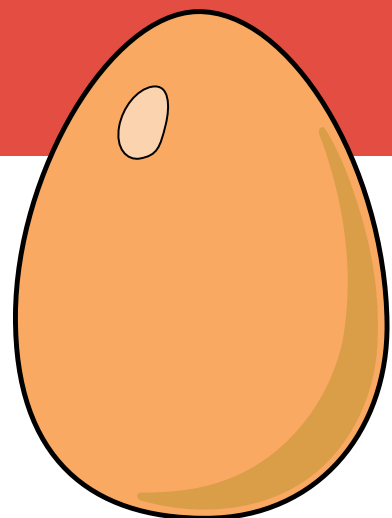
De groep noteert hun idee in het ei. Rondom kunnen de leerlingen alvast hun idee meer vorm geven door opmerkingen, vragen, tekeningen, deelacties ... toe te voegen.

Elke groep stelt zijn idee klassikaal voor.

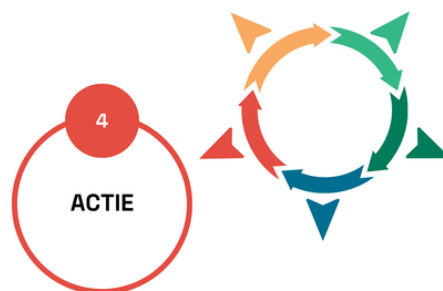
5. Kiezen voor een actie

Laat elke leerling een stem uitbrengen voor één actie. Kies zo democratisch de actie die jullie als groep zullen uitvoeren.

→ Bekijk de werkvorm [Broedmachine](#).

Stap 4: Actie

◆ Hoe werkt het?

Tijdens deze stap bereiden de leerlingen hun actie voor en voeren ze uit. Als leerkracht neem je daarbij een ondersteunende rol op. Zo denken de leerlingen onder begeleiding na over een plan van aanpak, timing, taakverdeling en wat ze voor de uitvoer van de actie nodig hebben.

◆ Enkele tips

- Bewaak de **haalbaarheid**. Ondersteun de leerlingen in het maken van haalbare keuzes. Stel kritische vragen zodat ze zelf de haalbaarheid in vraag stellen.
- **Evalueer** regelmatig en **stuur bij**. Heb je een actie die over een lange tijd loopt of waarvan de voorbereiding een tijdje duurt? Evalueer dan tussentijds. Zo kan je kort op de bal spelen en bijsturen waar nodig.
- Bewaak de **criteria**. Vergeet de criteria uit de derde stap niet. Haal ze er eventueel bij tijdens het tussentijds evalueren. Zo bewaak je dat de actie bij uitvoer er nog steeds aan voldoet.
- **Betrek anderen** waar nodig. Sommige acties vereisen hulp van buiten de school of misschien wel van ouders. Ga op zoek naar de nodige partners die je leerlingen willen helpen bij hun actie.

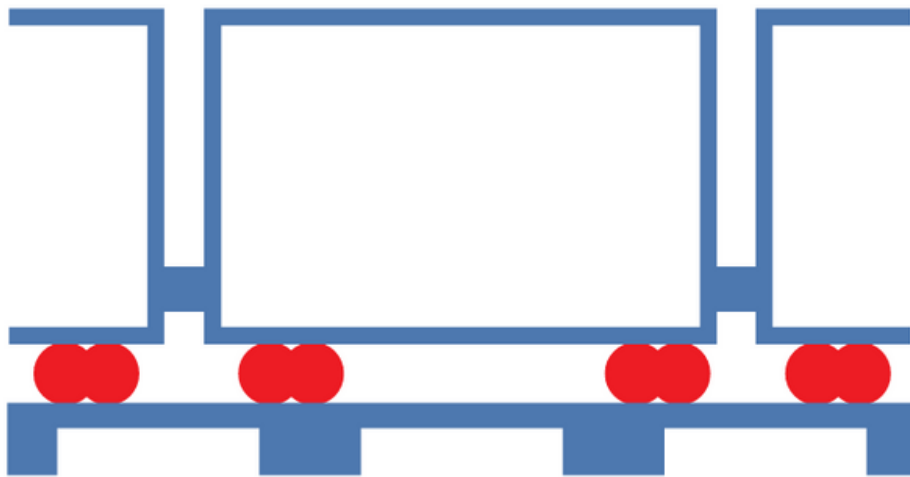
✦ Werkvormen

In deze stap stel je met de leerlingen een plan van aanpak op. Maak het plan zo specifiek mogelijk, zodat iedereen zicht heeft op de taken, timing, taakverdeling, et cetera. Om samen met je leerlingen de stappen te identificeren, kan je de werkvorm Stappentrein (© Djapo) gebruiken.

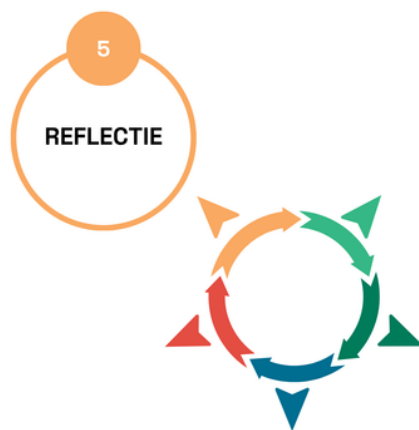
STAPPENTREIN

Met de werkvorm Stappentrein (© Djapo) bedenken je leerlingen welke stappen er nodig zijn om de actie uit te voeren. Ze onderzoeken daarbij de chronologie van de stappen. Dit vormt de basis voor hun plan van aanpak.

→ Bekijk de werkvorm [Stappentrein](#).

Stap 5: Reflectie

♦ Hoe werkt het?

In de laatste stap kijken de leerlingen terug op hun actie. Hierbij reflecteren ze over de doeltreffendheid van hun actie, hoe ze met elkaar hebben samengewerkt en wat ze geleerd hebben tijdens het proces. Ze denken over na over hun actiecompetentie: heb ik vertrouwen in mezelf om verandering te realiseren in de samenleving? Voel ik me nu sterker om zelf of samen met anderen iets te realiseren?

♦ Enkele tips

- Tijd om te **vieren**! In deze laatste stap is waardering erg belangrijk. Vier samen met je leerlingen wat werd gerealiseerd. Laat hen hun resultaten van de actie ook delen met anderen. Zo kunnen ze zich echt trots voelen.
- **Benoem successen**. Tijdens dat vieren kan je de successen van het proces in de kijker zetten.
- Nadenken en bevragen van **meningen**. Het is van belang dat de leerlingen ook zelf nadenken over hun eigen mening over het proces. Hoe vonden ze het zelf gaan? Wat vonden ze een succes en wat kon beter? Bevraag ook hun mening zodat ze van elkaar kunnen leren.
- **Kijk vooruit**. Ga na of de leerlingen dingen anders zullen aanpakken in de toekomst. En vergeet ook niet te bevragen of ze later nog acties willen ondernemen met betrekking tot mensenrechten. Door hen dit te laten verwoorden – ook al komen sociaal wenselijke antwoorden aan bod – vergroot je de kans dat ze ook later actie zullen ondernemen.

In de laatste stap staat de terugblik en vooruitblik centraal. Verzamel foto's, plannen, video's, uitspraken ... van tijdens het gehele proces. Neem deze erbij terwijl je samen met je leerlingen reflecteert. Wees je er wel van bewust dat reflecteren hier als vijfde stap wordt benoemd, maar eigenlijk is het een stap die je best doorheen het gehele proces regelmatig doet.

Met de werkvorm **Emotionele roetsjbaan** (@ Djapo) kijk je samen met de leerlingen terug op het proces en de daarmee gepaard gaande emoties. Interessant kan ook zijn om terug te komen op de werkvorm **Argumentenweb** (@ Djapo) en na te gaan of de meningen van je leerlingen zijn veranderd.

EMOTIONELE ROETSJBAAN

Met deze werkvorm reflecteren de leerlingen over hun gevoelens en die van anderen.

1 Het proces bespreken

Teken een pijl van links naar rechts in het midden van het bord. Teken bovenaan het bord in het midden een blij smiley. Teken onderaan het bord in het midden een bedroefde smiley.

Sprokkel enkele reacties van de leerlingen omtrent het proces en de stappen die ze hebben doorlopen. Pols nog niet naar hun gevoel.

- Wat deden we tijdens de stap van het onderzoeken?
- Hoe verliep het bedenken van ideeën?
- Wat vond je van het uitvoeren van het plan van aanpak?

Benoem de stappen in chronologische volgorde of laat de leerlingen dit doen. Noteer de stappen bovenaan op het bord. Voorzie eventueel van elke stap een foto. Dat helpt de leerlingen zich die stap te herinneren. Zet voor elke stap een stip op de pijl.

Geef elke leerling een werkblad ([bijlage 3 Werkblad Emotionele roetsjbaan](#)). Laat hen mee noteren.

2 Nadenken over eigen gevoelens

De leerlingen geven voor zichzelf aan hoe ze zich voelden tijdens de verschillende stappen. Ze zetten per stap een stip. Hoe meer naar boven, hoe blijer. Hoe meer naar onder, hoe droeviger. Ter hoogte van de pijl is het gevoel neutraal.

De leerlingen verbinden de stippen met elkaar en vormen zo hun 'emotionele roetsjbaan'.

3. Roetsjbanen vergelijken

De leerlingen lopen rond en bekijken elkaars 'roetsjbaan'. Bespreek klassikaal. Bekijk daarbij het geheel, maar zoom ook in op bepaalde stappen.

- Wat valt je op wanneer je de 'roetsjbanen' van je klasgenoten ziet?
- Zag je vooral gelijkenissen of verschillen? Welke?
- Hoe voelde je je tijdens deze gebeurtenis? Waarom?
- Wat vond je (niet) zo fijn aan deze gebeurtenis?

Tip!

Het kan dat je nood hebt om extra tussenstappen toe te voegen of een bepaalde stap op te splitsen om het gehele proces beter in kaart te brengen. De stap van Actie kan je bijvoorbeeld opsplitsen in enerzijds het maken van het plan van aanpak en anderzijds het uitvoeren van dat plan. Kortom, breng hier alle stappen in kaart waarover je de leerlingen wil laten reflecteren.

ARGUMENTENWEB

De leerlingen geven argumenten om hun standpunt kracht bij te zetten. Kies tijdens deze werkvorm voor dezelfde stellingen als tijdens de prikkel of vul aan met enkele procesmatige stellingen.

- Het is belangrijk dat kinderen en jongeren hun stem laten horen.
- Ik kan bijdragen aan een actie rond menselijkheid.
- Ik wil opkomen voor mensenrechten.
- Ik kan anderen helpen.
- Ik kan goed samenwerken.
- Ik voel me trots op wat ik heb bereikt.

 Bekijk de werkvorm [Argumentenweb](#).

Over Djapo

Djapo is een educatieve organisatie die samen met het onderwijs kinderen en jongeren versterkt om mee vorm te geven aan de wereld.

Djapo gelooft in de mogelijkheden van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO). We vertrekken vanuit complexe maatschappelijke thema's en laten kinderen en jongeren inzoomen, uitzoomen, reflecteren, in dialoog gaan en vooruitkijken. Zo versterken ze hun vermogen om de wereld mee vorm te geven.

Djapo ziet de schoolomgeving als een belangrijke oefenplaats voor EDO. Daarom ontwikkelen we pedagogisch onderbouwd lesmateriaal en coachen we leerkrachten om met dat lesmateriaal aan de slag te gaan in de klas.

Meer ontdekken? Op www.djapo.be lees je alles over onze nascholingen, gratis materialen en begeleiding op maat voor scholen.

Over 11.11.11

11.11.11 is de koepel van internationale solidariteit. Hun missie: “Waar mens en natuur worden uitgebuit, komen wij samen in actie. Want wij kunnen niet aanvaarden dat de ene mens meer waard is dan de andere. Samen zijn we ‘Strength in Numbers’, één grote wereldwijde beweging met duizenden mensen, groepen en organisaties die een rechtvaardige wereld eisen. Samen zetten we druk en schuiven we structurele oplossingen naar voren. Want enkel zo krijgt ieder1 de kans op een menswaardig bestaan.”

Meer informatie vind je op de website: www.11.be

 **Strength
in numbers**

djapo
Jonge denkers. Grote doeners.